

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز چهارشنبه ۱۵ شهریور ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس یازدهم و پنجم شهریور ماه
- ۲ - مذاکره راجع بدستور
- ۳ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون مبتکران راجع به تشکیل کمیسیون خاصی جهت اصلاح قانون انتخابات
- ۴ - معرفی هیئت دولت از طرف آقای ساعد نخست وزیر
- ۵ - مذاکره در دستور
- ۶ - طرح و تصویب پیشنهاد آقای مجد ضیائی راجع بافزایش عده اعضای کمیسیون مبتکران
- ۷ - اظهارات آقای مهندس فریور در تعقیب بیانات آقای نخست وزیر
- ۸ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه

(مجلس نیدمساعت پیدش از ظهر بریاست آقای آقاسید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید)

صورت مجلس روز شنبه ۱۱ شهریور ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند *

- ۱- تصویب صورت مجلس یازدهم و پنجم شهریور ماه]
- رئیس - آقای مجد ضیائی در صورت مجلس نظری دارید ؟
- مجد ضیائی - بلی بنده در قسمت کمیسیون مبتکران يك تقاضائی کردم و دلایلی گفتم آن ها در صورت مجلس قید نشده است بنده تقاضا کردم عده آنها را ۱۲ نفر تعیین کنند و پیشنهادی هم کردم توضیح هم دادم
- رئیس - اصلاح میشود . آقای هاشمی .
- هاشمی - بنده هم عرض همین بود که در جلسه دیروز نه بلکه در جلسه پیشتر پیشنهادی کردند آقای مجد و خیلی هم بمورد بود که از هر شعبه ای دو نفر برای کمیسیون مبتکران انتخاب شوند . از مجلس خواهش میکنم تکلیف پیشنهاد آقای را معین فرمایند که خیلی بمورد است . دیگر اینکه بنده در جلسه گذشته بتوسط آقای عماد استعجازه کرده بودم از مقام ریاست .

* عین مذاکرات مشروح شصتمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

** اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه - آقایان : تربتی - دکتر اعتبار - ذوالقدر - نبوی - کفائی - هاشمی - صمصام - فتوحی - تولیت - حیدر علی امامی - فرود - سلطانی - قبادیان - ظفری - دکتر رادمش - ساسان - سیف پور - دکتر مصدق - دشتی - تهرانچی - معذل حشمتی - عدل - گله داری - پناهی .

رئیس - آقای طوسی .

طوسی - همانطور آقای د کتر اعتبار هم دیروز اطلاع دادند و تلفون کرده بودند مریض بوده اند و امروز حاضرند بنابراین باید اصلاح شود .

رئیس - اصلاح میشود . دیگر در صورت مجلس اعتراضی نیست ؟ (اظهار شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد . راجع بصورت مجلس سابق چون می خواستیم نسبت بآن صورت مجلس رأی بگیریم و عده کافی نبود مانند جلسه دیگر حالا چون عده کافی است اگر نسبت بآن هم اعتراضی نیست تصویب شود (نمایندگان - نظری نیست) .

رئیس - صورت مجلس سابق هم تصویب شد .

۴- مذاکره راجع بدستور

رئیس - پیشنهاد آقای مجد ضیائی قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم : که لایحه همکاری بامتفقین طرح تقدیمی آقای د کتر شفق در این جلسه مطرح شود

رئیس - آقای مجد ضیائی توضیحی دارید بفرمائید **مجد ضیائی -** از مسائل مهمی که امروز ملل متفق .

طباطبائی - چه موضوعی است آقا؟ عده قبلاً اجازه خواسته اند

رئیس - پیشنهادی است راجع بدستور کرده اند حالا توضیح میدهند

طباطبائی قبل از این پیشنهاد هم پیشنهاداتی راجع به دستور شده . بنده هم عراضی دارم

رئیس - آقای مجد بفرمائید

مجد ضیائی - از مسائل مهمی که امروز ملل متفق درباره اجرای آن اشترک مساعی دارند روشن کردن اوضاع سیاسی و اقتصادی بهنگام صلح جهانی است که رفته رفته این زمان نزدیک میشود و امروز همه سیاستمداران و رجال دنیا در فکر اقدامند . پس ما نباید در این موقع باریک غافل باشیم ، ایران سهم بزرگی در پیروزی متفقین و در نتیجه در ایجاد صلح عمومی دنیا داشته و متفقین از راه ایران که پل فیروزی است ارتباط خود را با جاهیر شوروی حفظ کرده و توانستند

کماک های لازم را برای تسریع شکست دشمن عملی بنمایند امروز وظیفه بزرگ ما است که همه دست اتحاد معنوی بهم داده و بفکر اصلاح امور خود باشیم تا هنگامی که کنگره صلح دایر میشود ما هم در دنیای جدید مقام خود را حفظ کرده و ثمره فداکاریها و کوشش های خود را بدست آوریم و یقین است متفقین ما با حسن نیتی که نسبت بماداران و با تصدیقی که از اعمال و فداکاریهای ما نموده اند کمال کماک را در باره ما منظور خواهند داشت .

بهمین علت است که استدعا کردم لایحه آقای د کتر شفق که راجع بهمین موضوع است در مجلس مطرح گردد تا تکلیف آینده ما روشن شود .

رئیس - آقای د کتر شفق طرحی پیشنهاد کرده بودند گویا مال آقای د کتر شفق و چند نفر دیگر است (اردلان بنده مخالفم آقا) . راجع به تشکیل کمیسیونی برای رسیدگی بکار های موقع صلح باسم ارتباط بامتفقین این طرح گویا يك فوریتش هم تصویب شده است و به کمیسیون مبتکرات رفته است حالا آقای مجد پیشنهاد میکنند که آن مطرح شود .

محمد طباطبائی - دولت باید حاضر باشد .

نمایندگان - صحیح است .

رئیس - چون این مسئله مربوط بمجلس است .

دکتر طاهری - وزیر مسئول باید در موقع طرح گزارش حاضر باشد .

امینی - صحیح است باید وزیر امور خارجه حاضر باشد **رئیس -** چون این پیشنهاد انتخاب کمیسیونی از مجلس است .

مهندس فریور - خیر آقا تشکیل اداره است - اداره امور متفقین :

اردلان - بنده اخطار نظامنامه ای دارم .

رئیس - شما مخالفید یا موافق ؟

اردلان - بنده مخالفم .

رئیس - خوب اگر شما مخالفید همه آقایان مخالفند

(خنده نمایندگان) خوب راجع به پیشنهاد آقای مجد میفرمائید مخالفید دیگر موضوع ندارد برای این که میفرمائید باید باشد تا هیئت دولت حاضر باشد (صحیح است) **اردلان -** بنده اخطار نظامنامه ای دارم .

رئیس - بفرمائید .

اردلان - بموجب ماده ۹۷ نظامنامه بنده قبلاً پیشنهاد کرده بودم که اعتبارنامه های تبریز مطرح شود بنابراین این پیشنهاد بنده مقدم است چون راجع باعتبارنامه ها و امور داخلی مجلس است و باید نسبت بآن تصمیم بگیرد مجلس شورای ملی اگر کسی مخالفت باید بکند میکند بعد پیشنهاد دیگر مطرح میشود ولی آن ساعتی که بنده پیشنهاد کردم کسی مخالفت نکرد حالا بنده لازم میدانم آن دلایلی را که دارم بعرض آقایان برسانم اگر موافقت فرمودند اعتبارنامه های تبریز مطرح شود پیش از سایر کارها ، اگر مخالفت شد البته چیز های دیگر مطرح شود و برسیم به سایر کارها .

(امینی - حالا موقع اینکارها نیست آقا) . آقا بنده عرض میکنم که انتخابات تبریز را در شعبه تصویب کردیم شعبه دو سه ماه دوره اش بود تمام شد و شعبه دیگری تشکیل شده است و هنوز اعتبارنامه های تبریز معوق است چهار نفر از و کلای تبریز هنوز تکلیف انتخابشان معین نشده بنظر بنده مجلس شورای ملی باید تکلیف آقایان را معین بکند البته این حق را قانون به مجلس شورای ملی داده است اگر مجلس صالح نداند ایشان را باید تصمیم بگیرد که در تبریز تجدید انتخاب شود و ما نباید یازده ماه بگذاریم انتخاب تبریز جریان پیدا کند بعد که و کیل فرستادند و شش ماه هم از دوره مجلس بگذرد هنوز تکلیف آنها معلوم نباشد ، بنده عقیده ام این است که تکلیف آقایان زودتر معلوم شود و خوب نیست که اهالی تبریز را در امور مملکتی این طور شرتکشان ندهیم ، نصف اهالی را بلا تکلیف بگذاریم حالا بنده پیشنهاد میکنم که اعتبارنامه ها جزو دستور قرار گیرد . **رئیس -** پیشنهاد ایشان در جلسه سابق بود که جلسه اصلاً تشکیل نشد و خوانده نشد حالا این پیشنهاد جدیدی است

که میکند چون این از دستور خارج شده بایستی مجلس دوباره آنرا بخواند که جزو دستور بگذارد حالا بسته بنظر آقایان است . آقای د کتر زنگنه .

دکتر زنگنه - بنده پیشنهادی کردم که اگر موافقت بفرمائید گمان میکنم آن مقدم باشد فعلاً آن موضوع که اول پیشنهاد شد هنوز حاضر نیست این است که تقاضا میکنم از آقایان در جلسه آتیه باشد و این پیشنهاد بنده که حضور دولت را هم لازم ندارد راجع بکمیسیونی که پیشنهاد شده بود که برای تهیه قانون انتخابات تشکیل بشود جزو دستور قرار گیرد چون اصلاح این قانون انتخابات شاید بهترین و مهمترین کار باشد برای این دوره مجلس شورای ملی و البته اگر مجلس شورای ملی تشکیل کمیسیونی داد و طرحی تهیه کرد البته آن طرح با حضور دولت مطرح میشود (در این موقع هیئت دولت وارد شدند)

رئیس - پیشنهادی از آقای مجد است و پیشنهاد آقای د کتر زنگنه هم قرائت میشود . پیشنهاد آقای مجد ضیائی : پیشنهاد مینمایم برای عضویت کمیسیون مبتکرات از هر شعبه ای دو نفر انتخاب شود که اکثریت حاصل شود .

رئیس - عرض کنم که پیشنهاد آقای د کتر زنگنه در این جلسه مقدم بوده است و پیشنهاد آقای اردلان گرچه مقدم تر بوده ولی مال جلسه قبل است که جلسه اصلاً تشکیل نشد و باید تجدید بشود .

اردلان - چطور در آن جلسه نشد ؟ بنده الان هم پیشنهاد کردم .

رئیس - خوب اگر حالا پیشنهاد کردید خوانده میشود عرض کردم پیشنهاد آقای د کتر زنگنه بنظر بنده مقدم است **مهندس فریور -** رأی بگیرد قربان بخوانید و رأی بگیرد **۳- طرح و تصویب گزارش کمیسیون مبتکرات راجع بتشکیل کمیسیون خاصی جهت اصلاح قانون انتخابات**

رئیس - پیشنهاد آقایان د کتر معظمی و د کتر زنگنه قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم گزارش کمیسیون مبتکرات راجع به تشکیل کمیسیون انتخابات جزو دستور امروز قرار گیرد . د کتر معظمی

پیشنهاد میشود طرح راجع بانتهای کمیسیون تهیه قانون انتخابات مطرح شود - دکتر زنگنه
رئیس - مخالفی نیست؟ آقای نقابت.

نقابت - عرض کنم گزارشی که از کمیسیون مبتکرات بر میگردد در مجلس مطرح می شود که قابل رسیدگی و بحث و مذاکره نیست الا اینکه خوانده میشود اگر قابل توجه بشود می رود به کمیسیون مربوطه در این مورد می رود به کمیسیون داخله در کمیسیون داخله باید رسیدگی بشود گویا مقصود آقای دکتر هم این است که گزارش خوانده بشود اگر قابل توجه شد مراجعه میشود به کمیسیون داخله و در آنجا رسیدگی میشود و الا پیشنهادی که از هر شعبه دو نفر انتخاب شوند بچه منظور است؟ اینها مسائلی نیست که در اینجا مطرح شود باین جهت پیشنهادی را که آقای دکتر زنگنه میکنند موجه تر بنظر میرسد یعنی گزارش کمیسیون مبتکرات در مجلس قرائت بشود و اگر قابل توجه شد برود به کمیسیون داخله

دکتر معظمی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

دکتر معظمی - عرض کنم نظر آقای نقابت صحیح نیست برای اینکه پیشنهادی که شده است لزوم کمیسیون مبتکرات بمجلس شورای ملی راجع است بتشکیل یک کمیسیون جدیدی از شعب برای رسیدگی بقانون انتخابات که باید تشکیل شود و رسیدگی کند و گزارش بدهد و این نظر آقای نقابت صحیح نیست که عین گزارش کمیسیون مبتکرات بایستی قرائت بشود و مجلس تصویب کند یا رد کند و اگر قابل توجه شد برود به کمیسیون کشور، این گزارشی که ما پیشنهاد کردیم جزو دستور بشود از کمیسیون مبتکرات است که قرائت بشود و پس از آنکه مجلس شورای ملی تصویب کرد آنوقت از هر شعبه دو نفر انتخاب شود و تشکیل کمیسیون بدهد و مانعی ندارد که این پیشنهاد مطرح شود و رأی داده شود باینکه هر شعبه دو نفر انتخاب کنند آنوقت پس از این که کمیسیون خاصی تشکیل شد البته وزیر کشور هم میآید آنجا

دو نفر انتخاب شود و یک قانونی تهیه بکنند بیارند بمجلس و سابقه هم دارد و بنظر من هیچ برخلاف قانون و نظامنامه هم نیست سابقه هم دارد. (صحیح است)

رئیس - آقای هاشمی یک اخطار نظامنامه ای دارند بعد هم آقای تجدد بفرمائید آقای هاشمی.

هاشمی - اولاً پیشنهاد آقایان نمایندگان نسبت باصلاح قانون انتخابات همین بود که یک کمیسیونی از شعب انتخاب بشود با یک دقت کاملی قانون را اصلاح کند که تا سالهای سال دیگر محتاج باصلاح نباشد از همین جهت هم در کمیسیون مبتکرات که بنده هم عضویت آنرا داشتم موضوعیکه پیشنهاد شده بود بهمان منوال مورد توجه شد دخل تصرفی کمیسیون مبتکرات در اصل پیشنهاد نکرد و نه حق داشت بکند والا خوب شاید بنده هم با مدت دو ماهش مخالف بودم و حالا هم هستم برای اینکه در مدت دو ماه یک قانون کاملی با این گرفتاریهایی که ما داریم ممکن نیست تهیه و تنظیم و اصلاح بشود مانع نظامنامه ای هم ندارد این قسمت در ماده ۳۶ و چند ماده بعد ذکر شده از آن جمله در ماده ۳۸ نظامنامه است که مینویسد: در صورت عدم توجه آن طرح رد شده محسوب میشود و در صورت قبول توجه بشعبات فرستاده میشود که کمیسیونی برای آن تشکیل دهند و نیز ممکن است به کمیسیونی که قبل از وقت تشکیل و مربوط باین طرح است رجوع شود بهر حال کمیسیونی از شعب که از آقایان مطلع و بصیر تشکیل شود بهتر از کمیسیون کشور است (صحیح است) اشکال نظامنامه هم ندارد مانعی هم ندارد که به کمیسیون خاصی

منتخب از شعب فرستاده شود (صحیح است)
رئیس - بالاخره آقا بقابل توجه بودنش مطابق اینکه آقای نقابت فرمودند رأی گرفته میشود بعد هم به کمیسیون مراجعه میشود آقایانیکه این طرح را قابل توجه میدانند قیام کنند (اکثر برخاستند). قابل توجه شد حالا رجوع می کنیم بشعبه ها برای تشکیل کمیسیون خاص.

محمد طباطبائی - اجازه میفرمائید آقا؟ به چه چیز رأی گرفتید؟ بکجا مراجعه میشود؟

رئیس است) و وقتیکه پیشنهادی از کمیسیون مبتکرات به مجلس آمد مجلس بقابل توجه شدن آن پیشنهاد بر طبق ماده ای که آقای محمد قرائت کردند رأی میدهد اگر قابل توجه شد می رود به کمیسیون مربوطه که در این مورد کمیسیون داخله است و کمیسیون داخله گزارش برای مجلس صادر میکند یعنی با حضور وزیر جلسه اش را تشکیل میدهد گزارش میدهد که کمیسیون داخله این طرح را پذیرفت آنوقت وقتی که آمد بمجلس و رأی داده شد و بصره ملو کانه رسید می شود قانون و می رود اجرا میشود پس قانون بایستی سیر خودش را بکند مگر اینکه آقایان بفروریت این رأی بدهند و اگر بفروریت رأی داده میشود به کمیسیون مبتکرات نمی رفت حالا که رفته و آمده است باید برود به کمیسیون داخله بعد از قابل توجه شدن این توضیحاتی بود که بنده تذکر دادم از نظر رعایت نظامنامه و خواهش میکنم توجه بفرمائید.

فاطمی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

فاطمی - عرض میکنم این بیانات و مطالبی که آقای نقابت فرمودند البته از لحاظ کلیات صحیح است ولی برای استحضار خاطرشان عرض میکنم که این موضوع هیچ اشکال قانونی ندارد سابقه هم دارد در مجلس پنجم همین قانون انتخابات که اصلاح شد بموجب پیشنهادی که در مجلس شد مجلس اختیار داد به یک کمیسیونی که نظر هست آقای حائری زاده هم مخبرش بود و اصلاحاتی که شد در قانون انتخابات در آن دوره و بوسیله همین کمیسیون بود اینجا هیچ اشکالی نیست و این منظور آقا باید عملی شود پس از اینکه این طرح رفته است است به کمیسیون مبتکرات و کمیسیون مبتکرات هم تصویب کرده است این نظر را بایستی رجوع شود به یک کمیسیونی و این کمیسیون تشکیل میشود از هر شعبه دو نفر و البته شما باید در این قسمت موافقت بفرمائید در اینکه قانون انتخابات خیلی خراب است جای حرف نیست و بهترین راهش هم این است که یک کمیسیون مخصوصی برای اینکار تشکیل بشود و از هر شعبه

رئیس - گذشت آقارای گرفته شد و تصویب شد. رجوع میشود بشعب که از هر شعبه دوفتر انتخاب شود و تشکیل کمیسیون خاصی بدهند برای اینکار

طباطبائی - این کار با کمیسیون داخله است صراحت داشت.

۴- معرفی هیئت دولت از طرف آقای ساعد نخست وزیر

رئیس - آقای نخست وزیر برای معرفی هیئت دولت آمده اند. بفرمائید

نخست وزیر (آقای محمد ساعد) - آقایان نمایندگان محترم. در نتیجه استعفای دولت مجدداً بفرمان اعلیحضرت همایونی مأمور تشکیل هیئت دولت جدید شدم و در نهم شهریور هیئت دولت را حضور اعلیحضرت همایونی معرفی و اینک آنها را حضور مجلس مقدس ملی معرفی میکنم. وزرائی که همکاری را با این بنده قبول فرموده اند: آقایان خلیل فهمی وزیر مشاور، باقر کاظمی وزیر فرهنگ، الهیار صالح وزیر دادگستری، محمود نریمان وزیر راه، یوسف مشار وزیر پست و تلگراف و تلفن، علی اصغر زرین کفش وزیر دارائی، محمد سروری وزیر کشور، سرلشگر فیروز وزیر جنگ، دکتر محمد نخعی وزیر پیشه و هنر و بازرگانی، دکتر منوچهر اقبال کفیل وزارت بهداری وزارت امور خارجه بعهد خود اینجانب خواهد بود. وزیر کشاورزی بعد انتخاب و معرفی خواهد شد برنامه دولت کنونی همان است که در کابینه سابق تقدیم مجلس شورای ملی شده و بتصویب رسیده است و دولت کنونی این جانب همان برنامه را با افزایش اصول زیر تکمیل و تقدیم مجلس شورای ملی مینماید.

۱ - استقرار امنیت عمومی بوسیله اجرای اصل حاکمیت قانون در سرتاسر کشور و استقلال قضاوت و جلوگیری قطعی از کلیه عوامل و عناصری که مخل امنیت و نظم باشند.

۲ - کوشش برای تثبیت قیمت ها و ارزانی هزینه زندگی عمومی و مبارزه شدید با احتکار و علل دیگر گرانی.

۳ - شروع با اجرای قانون تعلیمات اجباری و تجدیدنظر در برنامه تحصیلی.

۴ - شروع با ایجاد وسائل تجدید کشت تریاک در کشور

۵ - تقدیم لایحه اصلاح قانون انتخابات بمجلس شورای ملی. و امیدوارم با اعتماد به نیت پاکی که آقایان محترم دارند بتوانیم در این موقع مشکل که تمام عالم مشغول تهیه وسایل زندگی آئینه خودشان هستند یک خدمانی بمملکت بکنیم (نمایندگان - انشاء الله) همانطور که آقایان نمایندگان محترم میدانند در این دو هفته که ما مشغول تشکیل هیئت دولت بودیم متفقین بزرگ و معظم ما موفقیت های بزرگی بدست آورده اند پارس و بروکسل آزاد شد و از همه جا قشون فاتحانه داخل مرکز ظلم و استبداد میشود و ما هم در این پیروزی بزرگ و سهمیم هستیم (صحیح است) آقایان نمایندگان میدانند که پل پیروزی و یکی از عوامل پیروزی ایران بوده است (صحیح است) آقایان میدانند که این راهی را که از یک متفق بیک متفق دیگر کمک میرسد باید در تاریخ عالم مسجل بشود (صحیح است) بنده در آن موقع که پاریس بدست فرانسه افتاد تلگراف تبریکی مخابره کردم و در جواب تلگرافی پر از محبت و علائق محبت آمیز بین دولت و ملت فرانسه و دولت و ملت ایران مخابره کردند امروز هم تلگراف تبریک به رئیس الوزرای بلژیک مخابره شد.

آقایان محترم میدانند در این دو هفته جراید مطالبی را از قلم گذرانند ولی خیلی از مسائلی را که مربوط بخود ما بود ننوشتند و در بعضی مسائل هم ایرادات گرفتند که سستی در کار دولت بوده و در این پنج ماه دولت کاری نکرده است می خواستم برای دفاع بعد از این که اگر موفق شدیم جلب اعتماد مجلس را کرده باشیم راجع به دولت سابق خودم و لاحق خودم اظهاراتی دارم که عرض بکنم ولی حالا می خواستم یک چیزی را عرض کنم که ناگفته نماند. البته در مسائل ما ایرانی ها شاعر هستیم و میتوان در مسائل شاعرانه دقیقه را یک سال حساب کرد ولی در امور مملکتی باید دقیقه را دقیقه حساب کرد، و ماه را ماه، الا آن پنج ماه و نیم است که

زمام امور در دست بنده بوده است می خواستم حساب مختصر این مدت را بدهم یکماه به بنده رأی اعتماد ندادید یکماه هم با استیضاح راجع به آقای افشار مواجه بودیم یکماه هم کارهای دکتر میل سپو بنده را معطل کردیم یکماه هم استیضاح آخر یکماه هم همینطور بحال استعفا بودیم (خننده نمایندگان) ...

مهندس فریور - استیضاح راجع به افشار مانع کارنان نبود خودتان بوجود آوردید مانع را

نخست وزیر - اجازه بفرمائید ولی در این مدت کوتاه سعی کردیم و آنچه می توانستیم کوشیدیم والحمد لله ضری به مملکت نزدیک و کلید دار مصالح عالی و منافع مملکت بودیم و بنده می خواستم در دفاع دولت سابق خودم این عرایض را بکنم

رئیس - آقایان اجازاتی خواسته اند ولی صحبت در طرح برنامه است برنامه طبع و توزیع میشود و در جلسه آئینه مطرح می شود و آقایان صحبت خودشان را میکنند (صحیح است)

[۵- مذاکره در دستور]

رئیس - پیشنهاداتی راجع بدستور رسیده است. پیشنهاد آقای دکتر اعتبار:

پیشنهاد میکنم لایحه جمع آوری غله مطرح شود.

رئیس - آقای دکتر اعتبار

دکتر اعتبار - بنده پیشنهاد کردم که لایحه جمع آوری غله مطرح شود چون آقای وزیر دارائی هم تشریف دارند و گمان نمیکنم این موضوع اشکالی داشته باشد و چون این قضیه خیلی اهمیت دارد خواهش می کنم آقایان موافقت بفرمایند مطرح شود چون موقع آن می گذرد (صحیح است)

رئیس - آقای طباطبائی

محمد طباطبائی - من وقتی اجازه خواستم مربوط به اظهارات آقای نخست وزیر بود و صحبت در اطراف ... (جمعی از نمایندگان - آقا مطرح نیست) بسیار خوب چون مطرح نیست و قرار شد که در پروگرام صحبت کنیم بنده هم موکول میکنم بوقت خودش. اما پیشنهادی که داده شد بنظر منده موکول باین است که دولت روی پای خودش بایستد و

رأی اعتماد داده شود وزیر مسئول مالیه در مقابل مجلس معلوم شود بعد این قضیه بیايد به مجلس و مطرح شود (صحیح است) و حالا که باین عرض توجه فرمودید خود آقایان وزرا البته متذکر این نکته باید باشند که اگر تا بحال عملی، امضائی تصمیمی، از طرف هر يك از آقایان گرفته شده باشد بنظر بنده صورت قانونی ندارد.

دکتر اعتبار - عرض شود که روی این زمینه اگر باشد بنده می بینم روی برنامه دولت چندین جلسه صحبت خواهد شد آئین نامه لایحه جمع آوری غله يك چیزی بود که خیلی فوریت داشت باد و فوریت دولت آورد و علاوه بر آن آئین نامه هائی را که برای جواز آرد و موضوع آقای دکتر میل سپو تهیه کرده اند قبل از این که این لایحه تصویب بشود درج نخواهند کرد و من تصور میکنم که اگر صبر میکنیم تا برنامه تصویب شود این موضوع فوری از بین خواهد رفت و خوب است اجازه بفرمائید که تصویب شود.

رئیس - آقای دکتر شفق

دکتر شفق - بنده تصور میکنم مذاکرات مربوط بلایحه غله خالی از اشکال نیست بخصوص با نبودن وزیر مسئول و بنده متأسفم از این قسمت که بعضی از آقایان يك تبصره هائی پیشنهاد کردند که مربوط بروابط تجارت خارجی مالست که بایستی متوجه به قوانین سابق بشود و تجدید نظر بشود اقبالاً اجازه بفرمائید وزیر مسئول حاضر بشود و بنده يك پیشنهادی تهیه کردم راجع به نطق های قبل از دستور که يك نظامی برای نطق های قبل از دستور مجلس قائل بشود و آن طرح حاضر هم هست اگر اجازه می فرمائید فوریتش مطرح شود

رئیس - آن لایحه جنابعالی رفته است برای طبع فردا منتشر می شود.

پیشنهاد آقای دکتر اعتبار را یا باید پس بگیرند یا باید رأی بگیریم.

دکتر اعتبار - مسترد کردم

رئیس - پیشنهاد دیگری از آقای دکتر شفق رسیده که قرائت می شود:

پیشنهاد میکنم طرح راجع بترتیب نطق های قبل از دستور در این جلسه برای قابل توجه بودن و طرح فوریت مطرح شود.

امینی - طبع و توزیع نشده

یکی از نمایندگان - حاضر است آقای بفرستید بیاورند.

۶- طرح و تصویب پیشنهاد آقای مجد ضیائی راجع باغزایش عده اعضای کمیسیون مبتکرات]

امینی - پیشنهاد آقای مجد ضیائی را قرائت کنید راجع

بکمیسیون مبتکرات

رئیس - پیشنهاد آقای مجد بعرض مجلس میرسد:

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینمایم برای عضویت کمیسیون مبتکرات از هر شعبه دو نفر اعلام شود که اکثریت حاصل شود.

رئیس - آقای طوسی.

طوسی - عرض کنم که البته این پیشنهاد آقای مجد ضیائی بسیار بمورد است لیکن توجه بفرمائید که کمیسیون خودش شش نفر عضو دارد اگر دو نفر بهش اضافه بشود بطوریکه آقای مجد در نظر دارند یعنی ممکن است که اکثریت پیدا نشود و همان عیب ایجاد خواهد شد بنابراین بنده موافقم با پیشنهاد ایشان باین شرط که یک نفر اضافه بشود و دو نفر ازده فر که اکثریت حاصل شود.

مجد ضیائی - بنده موافقم

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - پیشنهاد آقای مجد بنظر بنده مورد دارد برای اینکه ما می بینیم که کمیسیون مبتکرات در این دوره غالب اوقات اکثریت پیدا نمیکنند که مسائل را مطرح کنند. کمیسیون مبتکرات این دوره غیر از دوره های سابق است و الآن یک لوایح و طرح هائی که مفید است آنجا مانده است و اکثریت حاصل نمیشود و عملاً طرح هائی که مورد استفاده است مانده و بنده هم نظر آن را تأیید میکنم که شش نفر ۱۲ نفر بشود که در واقع بتوانند اکثریت داشته باشند و کارها را روبراه کنند و بمجلس بفرستند (صحیح است)

رئیس - آقای امینی

امینی - بنده هم با پیشنهاد آقای مجد کاملاً موافقم نه فقط بدلیلی که آقای ملک معنی کردند زیرا آن دلیل به دوازده نفر هم وارد خواهد بود یعنی وقتی ما با شش نفر نتوانیم اکثریت حاصل کنیم ۱۲ نفر هم همان گرفتاری را دارد ولی یک مورد هست که باید آنرا بدانیم و توجه کنیم و آن این است که طرح هائی که از طرف آقایان نمایندگان بکمیسیون مبتکرات میرود البته در آنجا نظرهای متفاوتی هست و مورد مشورت قرار بگیرد که اینک در گذشته ما این کمیسیون را با سه و چهار نفر تشکیل میدادیم و عده برای مشورت حقیقه کافی نبود پس اضافه بر آن دلیل بنده این است که اگر عده بیشتر باشد بیشتر در اطراف لوایح و طرح هاء مشورت میشود پس بنده با پیشنهاد آقای مجد ضیائی کاملاً موافقم.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - بنده هم با این پیشنهاد آقای مجد از اول جلسه موافق بودم (طباطبائی - پیشنهادی نکردند) از پیشنهادی که ایشان کرده اند اینطور استنباط میشود که عده اعضای کمیسیون مبتکرات مجموعاً بشود ۱۸ نفر در صورتیکه مقصود ایشان این بوده است که از هر شعبه دو نفر انتخاب شوند یعنی ۱۲ نفر باشند.

مجد ضیائی - نظر بنده هم دوازده نفر است.

رئیس - آقای دکتر شفق

دکتر شفق - بنده میخواستم پیشنهاد کنم شکل پیشنهاد عوض شود ولی این مستلزم اتلاف وقت میشود این ترتیب پیشنهاد بنظر بنده بی مناسبت و مستلزم تغییر نظامنامه مجلس خواهد بود ممکن است پیشنهادی بشود برای مطالعه و تغییر و اصلاح آئین نامه داخلی مجلس والا در این جلسه بشکل این پیشنهاد که با آئین نامه تماس دارد نباید معمول بشود مگر خود آئین نامه اساساً مورد بحث قرار گیرد و پیشنهادی بشود و روی آن بحث بشود در صورت لزوم برود بکمیسیون برای رسیدگی.

رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - عده اعضای کمیسیونها اصلاً تغییرش با خود مجلس است و تغییری در نظامنامه لازم نیست خود مجلس هر وقت توافق کرد که عده اعضای کمیسیونها ۱۲ نفر باشد ۱۲ نفر میشود ۱۸ نفر باشد ۱۸ نفر میشود و از اینجهت چون مجلس موافق است مانعی ندارد با این پیشنهاد مجلس موافق است سابقه هم دارد (صحیح است)

جمعی از نمایندگان - رأی بگیریید.

رئیس - آقایانی که موافقتند که عده اعضای کمیسیون مبتکرات در این دوره ۱۲ تا باشد قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

۷- اظهارات آقای مهندس فریور |

مهندس فریور - اجازه میفرمائید؟

رئیس - راجع بچه موضوعی است؟

مهندس فریور - موضوعی است که مستقیماً متوجه خود بنده بود آقای نخست وزیر در ضمن بیاناتشان فرمودند ذر مورد استیضاح آقای افشار ...

بعضی از نمایندگان - حالا که برنامه دولت مطرح نیست مهندس فریور - بنده خودم جزء فراکسیون آزادی هستم خوشبختانه یا بدبختانه یعنی جزء موافقین دولتیم حالا اکثریت اجازه بدهد یا ندهد در مورد استیضاح آقای افشار میخواستم

دو کلمه جواب بدهم خودتان يك عمل خلاف قانونی کردید دیوان کشور هم رأی داد که برخلاف قانون است هیچ دلیلی نداشت که یکماه عقب دلیل بگردید که وقتتان تلف بشود آنوقت هم بیائید پشت تریبون بگوئید ابد موقت است و موقت ابد است هیچ دلیلی نبود که خودتان را معطل کنید. (صحیح است)

طوسی - مقصودشان این نبود.

یکی از نمایندگان - حق با شما است آقای مهندس.

مهندس فریور - هیئت عمومی دیوان عالی تمیز گفت

که حق با من است.

۸- موقع و دستور جلسه آئیه - ختم جلسه |

رئیس - پیشنهاد ختم جلسه شده است روز یکشنبه که تعطیل است روز سه شنبه هم که موقع جلسه است مصادف با شب احیا است بنده خیال میکنم بهتر است جلسه را یکروز بیندازیم جلو (صحیح است) یعنی روز دوشنبه یکشنبه و سه شنبه هم تعطیل است بنابراین جلسه آینده روز دوشنبه دوساعت و نیم بظهر دستور هم طرح برنامه دولت. (مجلس یکربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی